

smo storili svoje, drugi store svoje: vse je pripravljeno, da pride naš dan!

Naši konkretni predlogi so:

1. Povzetek dolžnosti in pravice učiteljstva v službeno pragmatiko, ki jo prevajaj moderni duh.

2. Javna kvalifikacija.

3. Pravica ugovora proti krivičnim sodbam v osebni kvalifikaciji.

4. Demokratizacija šolstva in vseh šolskih gospodk.

5. Od učiteljstva izvršena volitev zastopnikov v deželne šolske svete.

6. Absolutna neodvisnost šole in učiteljstva od vsega in vsakogar, ki nima s šolstvom in učiteljstvom direktnih zvez in njima nasproti obveznih dolžnosti.

7. Absolutna svoboda učiteljstva v vsem delovanju na podlagi doslej veljavnih državnih šolskih in osnovnih zakonov, dokler jih je izpoponit modernejši duh.

Pred vsem pa kardinalna zahteva:

8. Popolna materialna enakopravnost ljudskošolskega in meščanskošolskega učiteljstva z državnimi uradniki zadnjih štirih činovnih razredov.

In sedaj: Na delo! Prijatelji učiteljstva in šolstva na delo! Po vaših delih vas bomo sodili.

Delo za ugled.

Poroča M. Kabaj.

Besedi učitelj in odgojitelj sta velevažnega pomena. Kdor je usposobljen, koga učiti in odgojevati, ta mora biti mož na svojem mestu. Učitelj je v človeški družbi več vrst. Trgovec uči v trgovini svoje trgovske pomočnike; rokodelski mojstri svoje rokodelske učence; vojaški častniki naše mladeniče za bojevanje; duhovnik uči v cerkvi svoje vernike, in ravno tako učimo mi po šolah sebi v odgojo dano šolsko mladino. Kdorkoli kaj uči, mora biti veščak v svoji stroki, če hoče prav naučiti in tudi

imeti uspehe od svojega truda. Ne zadostuje, da je kdo samo veščak v svoji stroki, marveč mora znati to, kar sam zna, tudi prodati ali poučevati. Tudi to še ne zadostuje; poznati mora tudi prav dobro svoje učence, kakšne narave, zmožnosti vedenja so ter kako napredujejo in kakšne uspehe ima njegovo delo in njegov trud.

Največja važnost pri vsakem pouku je, da učitelj pridobi srca svojih učencev, da mu ti takorekoč slepo zaupajo, ga slušajo in spoštujejo, ker vedo, da jim hoče le dobro, želi le dobro, ker so prepričani, da jih ljubi, rad ima ter zanje skrbi kot oče za svojega otroka. Ljubezen do učencev, do poklica in stanu je prvi pogoj vsakemu učitelju, če hoče biti spoštovan od svojih lastnih učencev.

Mi smo ljudski učitelji ali ljudski odgojitelji, ki imamo cvet našega naroda v rokah, naš narod nam zaupa svojo lastno kri, svoje ljubljene otroke v pouk in odgojo. Prva in glavna naša skrb mora torej biti, da si pridobimo srca svoje nam v odgojo dane šolske mladine, da si pridobimo z natančnim izpolnjenjem svojih stanovskih dolžnosti, z neumornim delom, s taktičnim postopanjem pri pouku in odgoji, s pravicoljubnostjo z nepristranostjo, s pravično razsodbo pri prestopkih, z uzornim vedenjem, s preudarnim govorjenjem in z doslednim svojim značajem ugled in spoštovanje.

Pomisliti moramo vselej, da smo vsak dan strogo opazovani od stotin nedolžnih sre in bistrh oči, ki sicer niso še razsodna. Toda naše napake bi usodopolno vplivale na njihova nedolžna srca, naše pretrdo postopanje z njimi naše krivične, površne ali nepremišljene razsodbe pri raznih prestopkih bi lahko odtujile mehko in nedolžno srce od nas, da bi nas potem sovražilo namesto ljubilo, se nas balo in nas mrzilo namesto spoštovalo.

Postopanje učitelja pri pouku in odgoji je silno težko. ker ima vsak učenec svojo individualnost in vsak svojo drugačno dušno zmožnost. Eni so do skrajnosti hudobni, pokvarjeni, jezični, nemirni, nemarni, leni, lažnivi, zvijačni, potuhnjeni, obrekljivi in škodoželjni, drugi so pa dobri, ubogljivi, potrpežljivi, pridni, pošteni, nepokvarjeni in imajo manj napak. Vsak dan nastanejo tožbe, prepiri, sovraštva in razni manjši in večji kaznjivi prestopki, zaradi česar mora učitelj nastopati kot sodnik, da zasliši krivičnike in priče ter potem razsodi. V kočljivih

Štefan Debenjak.

Kar sem prijatelj jaz štel,
pobrala vse je smrt;
zdaj tožen živem, osamel,
sledí svetá mi črt . . .

Ti verzi, ki sem jih zapisal in priobčil pred kratkim, so se izpolnili do pičice sedaj, ko si mi legel v grob Ti, dragi Štefan, nepozabni moj mladostni prijatelj! S Štefanom Debenjakom, učiteljem v Materiji v Istri, sem se bil poprijateljil že v Gorici kot učiteljski pripravnik. Rajni Štefan je, dovršivši nižjo gimnazijo, stopil na preparandijo iz ljubezni do učiteljskega stanu. Že dijak je slovel kot izboren inštruktor. Debenjak, pripravnik, je bil zal mladenič, finih manir, blagega srca in vedrega duha. Nosil se je zmerom elegantno. Že kot kandidat si je bil nabavil lepo biblioteko. O počitnicah se je mudil večinoma v Celovcu, kjer so menda imeli njegovi sorodniki kupčijo s sadjem. Bil je plemenita duša in človek resnično pobožnega srca. Često sem ga našel v frančiškanski cerkvi v Gorici, zatopljenega v gorečo molitev . . . Ob nedeljah in praznikih sva hodila skupno na izprehod, navadno v Solkan k „Droču“, kjer sva na prijaznem vrtu ob kozarec rujnega vinca

marsikatero ugenila. Ko je bilo moško učiteljske predstavljeno iz Gorice v Koper, sva obiskovala gostilnico „Mira l' onda“, od koder uživaš krasen pogled na morje. Sto in sto mojih raznih spominov je nanizanih na Debenjakovo osebo. Kakor je pač nanese življenje, skupno sva se veselila, žalovala ter drug drugega bodrila. Kot učitelj v Lokvi na Krasu sem posetil nekoč Debenjaka v Materiji. Imel je krasno obdelan vrt, v šoli pa prelepe uspehe. Predstavil me je otrokom kot nekakega „nadzornika“ in kot tak sem poslušal njegov pouk. Čudil sem se odličnim uspehom. Kar ostrmel pa sem, ko je Štefan vzel iz omare zveženj listov, geografskih slik. „Pa te vendar niso napravili Tvoji učenci,“ mu dejem v jeziku, otrokom nerazumnem. „I kaj pa, da ne! Prepričaj se sam!“ In poklical sem otroka k tabli, ter mu velel: „Nariši Primorsko“, drugemu zopet: „Nariši Kranjsko“, tretjemu: „Nariši Štajersko“ itd. In otroci enorazredničarji so v 4. oddelku risali geografske karte, kakor da so — srednješolci! —

Nekoč pa je Debenjakovo šolo posetil c. kr. namestnik Depretis. Ni se mogel prečuditi, kake uspehe je Debenjak dosegel tudi v neobligatnem predmetu — v nemščini. Sploh je Debenjak jako dobro poznal nemški jezik in njega literaturo.

zadevah, pri večjih prestopkih in pregrehah je kaj dobro, da se obrne učitelj po končanem zaslišanju na vso šolo ter reče: „Ali je ta kriv ali ne? Ali zasluži biti kaznovan ali ne? Kakšno kazen naj mu damo? Ali mu hočemo prizanesti za enkrat, ker se kesa? Imejte usmiljenje z njim, morda se bo poboljšal?“ Tako postopanje je za učitelja kaj dobro, ker tukaj nastopajo večkrat vsi učenci kot porotniki in sodniki, večkrat jako pravično in ostro — in s tem odvrne od sebe učenčevo sovraštvo, na vso šolo, kar mnogokrat vpliva prav dobro, ker je dotičnika sram, da ga vse obsoja.

Pa tudi učenci se tega vesele, ker smejo soditi, biti sodniki in soudeležniki pri učiteljevih pravicah, s tem se vadijo pravicoljubnosti, razsodnosti ter se varujejo biti v bodoče na podoben način justifikirani. Razume se, da se učenec tudi vselej ne more dati prav, ker stvari prav ne razumejo; treba jim to in ono razjasniti — in sodba se začne nanovo, ki se izteče navadno pravično. Bolje stokrat odpustiti, kakor samo enkrat prestrogo kaznovati. Tudi prevelika popustljivost ni vedno na svojem mestu, to je odvisno od individualnosti storilca in že doprinesenih prestopkov.

S takim taktim postopanjem si učitelj zanesljivo pridobi srečo, spoštovanje in zaupanje svojih učencev. Ako je prišel do tega, je že na konju. Učenci ga slušajo, ker se ga ne bojijo; obiskujejo radi šolo; se radi pridno učijo, doma se jokajo, če jih hočejo zadržati starši zaradi dela doma; so ponosni na pohvalo, znanje in v šoli dobljene uspehe — ob kratkem šola postane potem to, kar mora biti: prijeten, živahen kraj, poln življenja, veselja, zabave in resnega dela.

Ako so med starši še tako veliki nasprotniki šole, vse to jim prav nič ne izda, ljubezen učitelja do učencev in nasprotna ljubezen, spoštovanje in ugled učencev do učitelja in šole premaga vse ovire. Starši potem opazujejo delo, vedenje, govorjenje, znanje in napredek svojih otrok, povprašujejo po učiteljevem postopanju, ga opazujejo tudi sami v družbnem življenju izven šole, očitati mu ne morejo ničesar, pustijo ga vsaj pri miru, dokler niso popolnoma prepričani o natančnem njegovem življenju, vedenju, značaju in drugih okolnostih.

Druga, jako važna zadeva za ugled učitelja je ljudstvo samo. Zlasti na kmetih je za nas učitelje na več krajih silno težko pridobiti ljudstvo za šolo. Imovitejši ljudje so za šolsko

omiko, napredek in učiteljstvo navadno vneti, ti podpirajo šolo in učiteljstvo pri njegovem trudapolnem delu navadno z veliko vnemo. Drugače je s siromaki, ki sami komaj živijo sebe, svojih otrok že ne morejo več. Radi bi jih uporabljali za domače delo, zaslužek in boljši obstanek, silno težko žrtvujejo denar za navadne šolske učne pripomočke, ker jih tare uboštvo. Žal, da so siromaki skoro povsod v pretežni večini, s temi ima nevedno učitelj in šola križ.

Tudi ti priznavajo važnost, potrebo in korist šole, a imeli bi radi zlasti o času silnega dela svoje otroke doma — materializem nasprotuje plemenitim čutom, uboštvo je prav mnogokrat vzrok, da pridejo taki ljudje v nasprotje s šolskimi zakoni, v nasprotje z učiteljstvom, ki mora postopati po predpisih. Pri takih priložnostih je jako priporočljivo, da učitelj ne bi bil pretrdosrčen, prestrog, oduren in nepristopen. Pokliče naj starše k sebi, naj jim pove, da smo mi prisegli postopati po šolskih zakonih, da ne smemo puščati otrok brez pouka, ker jim bo to nekoč jako koristilo. Razloži naj jim, da imajo starši sveto dolžnost skrbeti za izobrazbo svojih otrok; potrpijo naj ter pošiljajo naj pridno svoje otroke v šolo. Pri jako silnem delu naj se da tuptatam dovoljenje pridnim otrokom, da staršem pomagajo pri delu, če se to prej naznani.

Tak prepričljiv pogovor z ubožnimi strankami vpliva blazilno, navadno to izda mnogo več kot kazen. Kazen naj bo vedno zadnje sredstvo, ko več ne izda nobena prošnja, opomin in svarjenje.

Ko ljudstvo izprevidi, da mu učitelj sam želi dobro, da se trudi, da z vnemo in ljubeznijo deluje za obči blagor, bo odstranil polagoma vse ovire ter dospel do rednega šolskega obiskovanja; tudi siromaki se vdajo, ko vidijo lepe uspehe pri svojih otrokih — in s tem je dospel učitelj na vrhunec, ugled in spoštovanje je navadno plačilo za tako taktno in nepristransko postopanje.

(Dalje.)

Pisarna.

LI.

Vprašanje: Pred tremi leti sem dal svoje stanovanje preslikati in vrata ter okna prebarvati.

Ker smo si pa sedaj s kraj. šol. svetom prišli navzkriž, sem zahteval povrnitev vsaj polovico stroškov, ki sem jih imel

Namestnik je vprašal Debenjaka: „Was für eine Remuneration beziehen Sie für den Unterricht?“ Debenjak mu imenuje vsoto nakar se ekscelenca nasmeje, rekoč: „Das ist zu wenig, Sie bekommen demnächst das Doppelte, denn Sie verdienen es!“

Debenjak je ostal skoro vsa leta svojega učiteljevanja na eni in isti šoli, v Materiji, sledeč nasvetu e. kr. dež. šol. nadzornika, viteza Klođiča, ki nam je maturandom rekel ob razdelitvi zrelostnih izpričeval: „Ostanite, kolikor je le mogoče, dolgo na enem mestu, ker le tako se vesten učitelj lahko prepriča o uspehih svojega truda.“

Debenjak je bil ljubezniv, gostoljuben mož, v družbi vedno vesel in dovtipen. Imel je pa tudi za ženo izvrstno gospodinjico. Dasi italijanski izobrazena, se je njegova gospa zaradi svojega talenta popela do tega, da se je naučila tudi pravilne slovenščine, kar dokazuje njeno pismo, ki ga tu priobčim in pri katerem nisem imel veliko popravljati niti v slovniškem niti v stilistiškem oziru. Gospa njegova je tudi izprašana učiteljica za ženska ročna dela in e. kr. poštarica v Materiji.

Dasi je bil Debenjak navidez zdrav človek in njegov obraz kot „mleko in kri“, vendar je že mladenič trpel na — zlati žili, ki ga je naposled uničila telesno in dušno.

Bilo je 15. maja t. l., ko mi je tovariš in sošolec g. L. Furlani pisal, da bi bilo dobro, če bi tovariši, ki smo l. 1877. maturirali na učiteljski šoli v Kopru, obhajali letos 30letnico svojega učiteljevanja. Pišo mi o posameznih tovariših, je opomnil, „Debenjaka nisem več videl, odkar smo se ločili v Kopru“. Odpisal sem g. Furlaniju ter mu nasvetoval, da bi 30letnico obhajali letošnje počitnice v Gorici. Obenem sem mu pohvalil Debenjaka ter izrazil upanje, da bomo uprav z njim imeli veliko veselje pri slavnosti...

Toda „Es wäre zu schön gewesen“, in nemila, nepričakovana, tragična smrt je uničila moje upanje. Kakor strela me je zadela vest o Debenjakovi smrti, katero vest sem zvedel šele iz časnikov. Pisal sem takoj sožalno pismo gospe Debenjakovi, ki mi je odgovorila nastopno:

Materija, 2. 6. 1907.

Predragi gospod!

Oprostite, da ste šele iz časnikov zvedeli žalostno vest o smrti mojega nenadomestljivega Štefana. Ali jaz sem bila vsa izgubljena in zanesla sem se na svoje otroke in pa na g. učit. Mačeljo; a ti niso vedeli za vse prijatelje in znance naše, posebno pa za take ne, ki so občevali z njim v mladosti.

za gornje slikanje in barvanje, kar sem bil takrat vse sam plačal. Sedaj pa pravijo, da mi ne dajo nič, ker se nisem takrat zgledal, ko sem mislil dati delati in ker je že terjatev zastarela.

Jaz sem letos 16. aprila to stanovanje zapustil in je torej še v prav dobrem stanju, tako da lahko dobe zanje višjo stanarino, ako ga dajo v najem.

Ali še morem tirjati, oziroma dobiti povrnjene stroške, ki sem jih imel za snaženje službenega stanovanja? Radbiznal.

Odgovor: Če ste bili popravili svoje naturalno stanovanje z dovoljenjem in po naročilu krajnega šolskega sveta, in če so se ta popravila tako izvršila, kakor je želel krajni šolski svet, tedaj je ta dolžan, da Vam te stroške povrne, ker ste Vi v njegovem imenu popravili njegovo last. Če ste pa storili to brez njegove vednosti in tudi brez vednosti o krajnega šolskega sveta, tedaj boste pravdnim potom dosegli težko kaj in k večjemu dobili toliko odškodnine, za kolikor je stanovanje še zdaj več vredno, kakor je bilo pred izvršenim popravilom. Najboljše je, da se mirnim potom pogodite s krajnim šolskim svetom, s katerim kaže vsekakor živeti v dobrih razmerah.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

„Jubilejska samopomoč“. Dne 11. julija t. l. popoldne ob 3. uri ima odbor tega društva svojo letno sejo na Igu. Tem povodom bodo tudi pregledovalci računov izvršili svoj posel.

Na dnevnem redu so te-le točke. 1. Sklep računa za minulo poslovno dobo. 2. Kako je postopati napram društvnikom, ki svoje doneske neredno plačujejo? 3. Sklep o tožbenem nastopu proti dvema društvnikom zaradi zaostalih plačil. 4. Razni predlogi.

Pri tej priliki bodi vsem društvnikom nujno priporočeno, da poravnajo svoje doneske vsaj gotovo do 5. julija 1907. Kdor ne ve, koliko dolguje, se mu bo pravočasno naznanilo, osobito onim, ki so zastali s plačili.

Fran Ks. Trošt, t. č. predsednik.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo zboruje v četrtek, dne 20. junija t. l., ob pol 2. uri popoldne v dekliški šoli v Rudolfovem.

Ubogí Štefan je bolehal že več let na zlati žili. Ta bolezen je postajala vedno hujša in on je izgubljal veliko krvi, da je vse kazalo, da ima malo krvi v glavi (onimia cerebrale). Lansko leto ga je večkrat prijela omotica in omedlevica, najslabše se je počutil meseca aprila in pa avgusta.

Tudi v septembru je imel časih slabosti; padel je kar na tla, a hitro zopet vstal, ne da bi se zavedel. Jaz sem se bala, da ima občno slabost živcev, ker je bil silno nevrasteničen. Po zimi je bil še precej okreval, in čeravno je bila zima tako huda in mrzla, je vedno hodil na izprehod in vsako nedeljo in praznik k sveti maši. Bil je dober kristjan in hotel je s tem dajati svojim otrokom dober zgled. Vodil je malo Rožico s seboj in časih sta hodila nazaj po strmih skalah; poizkušal je, če še more in vesel mi je pravil, koliko je krepkejši od lanskega leta. Tako je trpelo do meseca marca t. l.

V marcu je imel zopet velike izgube krvi, jako je oslabil, obrnil se je do več zdravnikov, ki so mu vsi trdili, da bolezen ni nevarna, ampak ozdravljiva in, četudi pride do operacije, da ni nobene nevarnosti. Bil je v Ljubljani pri Šlajmerju; ta ga ni hotel koj operirati, ker je imel gosto vodo; od tam se je vrnil domov, češ, da se hoče zdraviti doma. Naš zdravnik Bi-

Dnevni red: 1. Razprava o regulaciji učiteljskih plač. 2. Volitev zastopnika, ki bo zastopal društvo pri glavnem zborovanju društvenih zastopnikov na Dunaju.

Prva točka dnevnega reda je jako važna in nujna, zato prosi odbor, da se udeleže zborovanja prav gotovo vsi društveni člani. Torej vsi isti dan k zborovanju. Odbor.

Belokranjsko učiteljsko društvo zboruje dne 13. junija t. l. ob 2. uri popoldne v Gradacu. Vzpored: 1. O regulaciji učiteljskih plač. Poročevalec tov. F. Šetina. 2. Volitev delegata k zborovanju na Dunaj. 3. Volitev delegatov za glavno skupščino „Zaveze“ v Radovljici. 4. Predlogi. K udeležbi vabi za odbor: Fr. Šetina, t. č. predsednik.

Učiteljstvo krškega okraja je priredilo po uradni skupščini v Kostanjevici dne 5. junija t. l. sestanek v gostilni pri Bučarju. Sestanka se je udeležilo okroglo 90 učiteljev in učiteljic, tedaj vse učiteljstvo našega okraja. Predsednik „Pedagoškega društva“, tov. Karel Humek, je poročal o regulaciji učiteljskih plač v smislu dopisa „Zavezinega“ z dne 30. maja t. l. Resolucija se je sprejela soglasno, nakar je nadučitelj tov. Ivan Malnarič predlagal kot delegata za Dunaj predsednika „Ped. društva“. Predlog je bil enoglasno sprejet, delegat pa se je v presrčnih besedah zahvalil učiteljstvu na izkazanem mu zaupanju, končujoč s krepkim „Bog vas živi!“

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za Ljubljansko okolico je imelo dne 6. t. m. ob 10. uri popoldne v „Narodnem domu“ svoj letni občni zbor. Udeležba je bila za tako obsežni okraj minimalna, zakaj občnega zbora se je udeležilo 22 učiteljev in le 5 učiteljic; pač žalostno, da se tovarišice in nekateri tovariši tako malo zanimajo za društveno življenje. Veliko učiteljic je bilo ta dan v Ljubljani, a ni se jim vredno zdelo, priti med svoje stanovske tovariše in tovarišice. Šiška in Vič sta blizu, a kolegij nisi videl, ravno tako ne drugih iz največje bližine.

Predsednik tovariš Gregorin otvori občni zbor s pozdravom na navzoče in predstavi oblastvenega zastopnika g. oficijala Gutnika. Tajnik, tovariš Lavtižar, poda letno poročilo, ki se je vzelo na znanje. Tovariš Fran Trošt poroča o stanju blagajnice, ki je ugodno. Račune sta pregledala tovariš Poklukar in Punčah.

Ker so se svojim funkcijam odpovedali tovariši podpredsednik Javoršek, blagajnik Fran Trošt in odbornik Papler, se je volilo z listki vse društveno vodstvo, in sicer: tovariš Gregorin, predsednik, Bregar, podpredsednik, Lavtižar, tajnik, Petrič, blagajnik, tovarišica Zemljanova in tovariša Pirc in Ivo Trošt odbornika.

Umesten je bil predlog tovarišice Zemljanove: Vsak voditelj naj pri svojih učiteljicah dela na to, da se te udeleže

lek mu je rekel, da je hipohonder in da zblazni, ako ne pusti vseh onih grdihih domišljij. Ubogí Štefan mu ni verjel, on si je domišljjal, da ima vse mogoče bolezni v črevesu, danes eno, jutri drugo; postal je nevtolažljiv in pri tem vedno mislil, da mora umreti in kaj bo z mano in njegovimi otroki, kadar njega več ne bo. Vsak dan je govoril o tem in v solzah sem ga tolažila, da kakor mati z detetom sem delala z njim. Pa vse je bilo zaman; zdravnik je spoznal že prej, da ne bo mogoče ozdraviti ga te dušne bolezni in da ni več normalen. Ali jaz nisem mogla tega verjeti. Pred 20tim se je odločil, da gre v Trst k zdravniku Massapustu. Ta mu je svetoval, naj ide v bolnico in tam je bil operiran. Telesno ozdravel, a duševno popolnoma onemogel, se je vrnil 21. m. m. iz bolnice. Ni ga bilo spoznati, oči je imel steklene in vedno je pravil, da je bil v peklu in zanj da ni več življenja. „Kati moja“, je rekel, „zakaj si mi pripravila tako dobro posteljo, ko jaz ne bom več ležal; vse imam, da, imam koga, da mi streže, imam koga, da mi pripravi vse, česar si želim; ali jaz ne bom užival“.

Jaz sem ga tolažila, vedno govoreč, kako bo zdaj kmalu okreval, ko bo hodil na izprehod po zelenju in svežem zraku; dobra tečna hrana in mir, vse bo vplivalo na njegovo zdravje

društvenih zborovanj. Toliko spoštovanja bodo pač imele do svojega šefa, da bodo tej opravičeni želji ugodile.

Tovariš Bregar podaja predlog, kaj naj store člani stalnega odbora v zadevi občnih referatov pri okrajnih skupščinah, in da se te ne vrše na četrtke.

Sprejela se je resolucija glede naših plač, delegatom na Dunaj se izvoli predsednik Gregorin.

Predsednik se zahvali za udeležbo, tudi se zahvali izstopivšim članom odbora za njihovo devetletno delovanje in zaključi občni zbor.

Skupnega obeda ni bilo, le nekaj tovarišev se je sestalo v prijazen pomenek in razmotrivanje svojih teženj.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj poziva učiteljska društva, da pošljejo 17. junija na Dunaj brzojavko za slovensko vseučilišče. Učitelji moramo sodelovati na izpopolnitvi slovenskega šolstva.

Učiteljsko društvo za celjski okraj ima v nedeljo, dne 16. junija t. l., v okoliški šoli v Celju svoj izvanredni zbor.

Na dnevnem redu je: Regulacija učiteljskih plač.

Zaradi aktualnosti te zadeve je pričakovati obilne udeležbe, h kateri vljudno vabi odbor.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo priredi dne 16. t. m. ob eni popoldne v Šmarju izvanredno zborovanje, pri katerem se bo razpravljalo edinole o regulaciji naših plač.

Naj se tega pomembnega zborovanja udeleži vse učiteljsvo obeh okrajev!

Učiteljsko društvo mariborskega okraja je zborovalo 2. vel. travna t. l. Udeležba je bila sijajna. Zborovanje je otvoril predsednik Požegar s presrčnim pozdravom na udeležence. Prisotvoval je zborovanju g. tov. Podobnik iz pt. okr. kot gost. Temu je sledila sožalnica umrlemu tovarišu nadučitelju Anton Golobu. V znak sožalja so se navzoči dvignili s sedežev. Predsednik je opomnil vse ude na vrline bivšega tovariša in je posebno naglašal, da je bil vsa leta od povoja društva do svoje rane smrti reden in zvest član. Obenem je predsednik poslovil g. nadučitelja Leskovarja v njegovem imenu od svojih tovarišev, bil je nekaj let ud društva, a se potem odtegnil.

Prva pot dnevnega reda je bila izvolitev novega odbora in predsedništva. Izprožil se je predlog, da naj ostane sedanje vodstvo in odborništvo. Enoglasno sprejeto. Tov. Pučelik je odložil svoje zapisnikarstvo in tajništvo, v kar se mu je predsednik zahvalil za zvesto sedemletno poslovanje kot tajnik in poroč. Namesto njega se je soglasno izvolila gospa M. Godčeva nadučiteljeva soproga in učiteljica iz Limbuš novim zapisnikarjem, da bi tudi tovarišica-učiteljica zastopala častno mesto v društvu. Tovariš

in že v petnajstih dnevih bo ves drug. Zmajal je z glavo, vedno se zagledal kam z onimi steklenimi očmi in z roko se držal za tilnik. Mi nismo slutili nič hudega, a njegov duh je bil omračen in v takem stanju si je sam končal življenje, zapustivši mene in otroke v največji žalosti. Jaz sem in ostanem nevtolažljiva. Njega, ki mi je bil na svetu vse, za katerega bi bila z veseljem dala življenje svoje, ni več, solnce mojega življenja je zatonilo za vselej, nikdar ne pridem več iz te grozne, dolge noči, dokler se ne odpre tudi pred mano grob, ki nas zopet združi. — Tako je mene zapustil on, ki se je bal me pustiti eno samo noč, eno samo uro.

Bil je vzoren oče, zvest soprog, vesten učitelj, 28. leto je poučeval v Materiji, ne da bi bil prosil za en sam dopust. Učil je v kljub svoji bolezni do velikonočnih počitnic, da, še po Veliki noči se je posilil in šel še trikrat v šolo, iz šole pa — v posteljo.

Rojen je bil v Kozani v Brdih 5. decembra 1852, služboval je v Dolini od novembra 1877, do 15. februarja 1880, nastopil je 16. februarja istega leta službo kot provizoričen učitelj v Materiji in bil imenovan definitivnim 10. novembra 1884.

Lichtenwallner ostane blagajnik in tovariš Mejovšek ml. drugi zapisnikar.

Število članov se je t. l. znatno povešalo. Pristopile so kot udi gospice: Lavtar, Begoršek, Jug, Puc, Koreti. Izstopili so zaradi premestitve: Viher L., Majer K., Pestevšek R., Slekovec J. Blagajniške račune sta pregledovala gg. Černko in Pestevšek. Bilo v redu.

Učiteljsko društvo pristopi k učiteljskemu tiskovnemu društvu z deležem 100 K, kateri denar se bo nabral potem subskripcije. V posnemo! Odkloni se, da bi učit. društvo nabiralo članarino za „Učit. Tov.“

Tovariš gospod Robnik je po sklepu prejšnjega zborovanja narisal častno diplomu častnemu članu društva, bivšemu nadzorniku g. dr. Bežaku, šolskemu svetniku in profesorju v Ljubljani.

G. ravnatelj Nerat M. je častno diplomu osebno izročil g. dr. J. Bežaku v izraz globoke hvaležnosti neutrudljivemu voditelju in borilecu za napredek in prospeh šole in učiteljstva.

Goriško.

Učiteljsko društvo za goriški okraj je zborovalo dne 6. t. m. v Kanalu. Navzočih je bilo nad 70 tovarišev in tovarišic, med temi tudi en gost iz gradiščanskega okraja. Začetek ob 10. uri. Na shod je prišel tudi kanalski župan, gosp. Križnič, ki izrazi svoje veselje v presrčnih besedah, da more pozdraviti toliko dragih gostov. Predsednik pozdravi še navzočega tovariša v pokoju, g. Zego, ter podeli besedo c. kr. okraj. šol. nadzorniku g. Finšgerju, ki nam je predaval o temi: Ukolovne črtice iz prirodoslovja. Da je bilo njegovo predavanje zanimivo in primerno, priča dovolj pozornost, katero smo mu sledili, in burno odobravanje na zvršetku. Željno pričakujemo nadaljevanja te na široko zasnovane teme. Nato je tovariš J. Rojic govoril o stališču učitelja v svojem in občnem delokrogu. Ko je končal, mu je pokazalo učiteljstvo z živahno pohvalo, da se povsem strinja z njegovimi nazori, da je le delo in vestno izpolnjevanje dolžnosti podlaga, na kateri sloni medsebojno spoštovanje in ugled pri ljudstvu. Ko poda tov. Križman a n pojasnilo k popravku gosp. Bajta v „Učit. Tovarišu“, zaključil predsednik zborovanje. Po skupnem kosilu smo si ogledali kanalski grad s parkom, odkoder je krasen razgled na Kanal in bistro Sočjo s planinami naokolo. S prijetnim čuvstvom zadovoljstva smo se ločili od prekrasnega trga soške doline, želeč si še mnogo tako prijetnih in poučnih sestankov. Ž.

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo za koprski okraj ima izvanredni občni zbor v četrtek, 20. dne junija t. l. ob 10. uri predpoldne v Riečanjih v „Narodnem Domu“. Dnevni red:

1. Razprava o regulaciji učiteljskih plač.

Obiskali so njegovo šolo namestniki Depretis, Rinaldini in Goës, vsi so se izrazili jako pohvalno o njem; saj je tudi vse svoje moči žrtvoval šoli in umrl učitelj-mučenik, zakaj samo šola je zakrivila to njegovo živčno bolezen, in on kakor tudi njegovi otroci in jaz smo žrtve šole! —

Slabo so vplivale nanj slabe šolske razmere, čeravno sem ga vedno podpirala s svojimi zaslužki; šlo nam je trdo, ker on je hotel, da naj bodo učiteljevi otroci kaj več kakor navadni rokodelci in obrtniki; šole zunaj hiše pa stanejo veliko, tako da cela njegova plača ni zadostovala niti za vzgojnino trem otrokom, ki so od l. 1897. bili vedno v šolah, zdaj eden, zdaj drugi; živih imam namreč 6, prvorojenka, katero ste tudi Vi poznali, nam je umrla 25. decembra 1881. Poročena sva bila od 17. novembra 1878 do dneva njegove tragične smrti 23. maja t. l. — Ivan je pravnik II. l., Henrik je kadet v III. letu, Anica — bivša učiteljica — je omožena z Bajcem, vod. pripr. v Sežani, Marija je v zavodu pri Notre Dame v Trnovem in 2 deklici, Milica in Rožica, obiskujeta ljudsko šolo. Kako bom za vse te delala in skrbela, ne morem niti misliti, navajena sem bila vedno delati, kakor je on hotel in zanesla sem se popol-

2. Volitev zastopnika-delegata, ki bo zastopal društvo pri zborovanju društvenih zastopnikov iz vsega cesarstva na Dunaju.

3. Slučajnosti.

Tovarišice in tovariši! Predmet, ki je na dnevnem redu je za nas vitalnega pomena in razpravljajo o njem vsa okrajna učiteljska društva v Avstriji. Poslala bodo vsa društva svoje delegate na Dunaj. Na dnevni red je prišla zadeva v isti smeri, kakor je predlagal naš referent pri „Zavezini“ skupščini v Pulju, in zato bi bilo sramotno za vsakega, ki se ne udeleži zborovanja zgoraj navedenega dne. Nihče naj ne misli, bodo že drugi naredili, jaz ostanem doma!

Glede obeda so naprošeni vsi udeležniki, da se zglasijo do 19. t. m. pri gosp. Ivanu Picigi, gostilničarju konsumnega društva v Riemanjih, p. Boršt.

Ne k obilni, ampak k polnoštevilni udeležbi vabi in kliče odbor.

Književnost in umetnost.

Občni zbor „Slovenske Matice“. Dne 29. pret. m. se je vršil v veliki dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani 43. redni občni zbor „Slovenske Matice“. Občnega zbora se je udeležilo tudi odposlanstvo „Matice Hrvatske“, ki sta jo zastopala nje podpredsednik, vseučiliški profesor Vekoslav Klaić in tajnik dr. Ante Radić.

Predsednik „Matice“, deželni šolski nadzornik Fran Levec, je — otvorivši občni zbor — pozdravil navzoče društvenike, zlasti pa odposlanstvo bratskega društva „Matice Hrvatske“ ter omenjal literarne zveze obeh društev, ki je lani rodila prvi sad. Upati je, da bo ta zveza ostala trajna na čast in korist obema narodoma. Predsednik je naznanil, da se je bivši društveni tajnik g. Evgen Lah po 22letnem vestnem in marljivem delovanju odpovedal službi ter je končno občnemu zboru predstavil novega tajnika g. Frana Podkrajška.

Podpredsednik „Matice Hrvatske“, prof. Vekoslav Klaić, od navzočih zborovalcev burno pozdravljen, je v svojem ogovoru omenil, da ga je sprejem in prijazen pozdrav v Ljubljani ganil do dna srca. Navdušen po bratski ljubavi je izrekel vsem in vsakemu srčno zahvalo in izrazil željo, naj bi „Slovenska Matica“ tudi v prihodnje čvrsto napredovala. Naj bi literarna zveza, katere prvi plod je lani zagledal beli dan, bila trajna. Hrvati — pravi govornik — smo uvideli, da brez Slovencev ne moremo živeti, a da tudi Slovincem brez Hrvatov ni obstanka; treba nam zveze in vzajemne podpore; če bomo združeni v bratski ljubavi, ni se nam bati prihodnosti! Zborovalci so pozdravljali govornika z navdušenimi živio-klici.

Iz obširnega poročila društvenega tajnika Podkrajška povzamemo, da je štela „Slovenska Matica“ koncem lanskoga leta 3461 članov, in sicer 6 častnih, 208 ustanovnikov, 3247 letnikov. Za leto 1907. prejmejo člani naslednje knjižno darilo: 1.) „Zbornik“, 2.) 4. snopič „Prevodov iz svetovne književnosti“ (Gorski

noma na njega; sedaj sem izgubljena, ne vem, kje mi je glava, kdo mi bo dal toliko moči, da bom mogla toliko prenesti.

Velikokrat sva z mojim predragim Štefanom o Vas govorila, in mislila sva, da ste kje bliže nas, tam pri Vremah; dejal je, da Vas hoče prositi, da bi prišli k nam za nekaj dni. On ni maral od doma, bal se je zame, da bi ostala ponoči brez varuha. Enkrat so namreč tatovi vlomili; od takrat ni več ostajal čez noč nikjer. In zdaj pa me je zapustil za vselej! —

Prejmite moj iskren pozdrav tudi za svojo gospo soprogo, in spominjajte se vedno Svojega zvestega prijatelja.

Vdana Kati Debenjak.

Oprostite, cenjena prijateljica Kati, da tu priobčujem Vaše pismo v vsem obsegu. A karakteristično je in kaže v bengalični luči vso tragiko učiteljskega življenja!

Tebi pa, nepozabni moj prijatelj Štefan, svetila večna luč!

Bukovića nad Škofjo Loko, 7. junija 1907.

Janko Leban.

venec“ v Peruškovem prevodu s komentarom), 3.) 11. snopič „Slov. narodnih pesmi“, 4.) 14. zvezek „Knezove knjižnice“, 5.) 19. zvezek „Zabavne knjižnice“, 6.) 2. zvezek „Hrvatske knjižnice“, 7.) „Letopis“ in 8.) prof. Seidlovo monografijo „Kamniške ali Savinske planine“ (I. del). Zadnje imenovana knjiga bo krasno ilustrovan. Strokovnjaki so se izrekli o nji jako laskavo, trdeč, da je po vsebini in obliki taka, da bo v čast „Matici“. Knjiga je pisana poljudno, živahno mestoma naravnost poetično. Glede toli zaželenega „Zemljevida slovenskih pokrajin“ omenja poročilo, da izide zemljevid na osmih listih v merilu 1:200.000. Tiskal se bo v vojaško-geografskem zavodu, ki je že poslal nekoliko odtisov za prestavo nomenklature. To delo se sedaj marljivo izvršuje. „Matica“ je v knjižni zvezi s 43 društvi. Računski zaključek za leto 1905. izkazuje 431 K 75 h prebitka, društveno imetje pa znaša 115.626 K 10 h. — Sklad za E. H. Costov spomenik je narastel na 4892 K, Bleiweisov sklad na 9803 K, Jurčič-Tomšičeva ustanova za literarne namene na 9034 K in Knezova ustanova na 66.736 K. Naučno ministrstvo je dovolilo „Matici“ 1000 K letne podpore.

Pri dopolnilni volitvi društvenega odbora so bili izvoljeni gg.: ravnatelj dr. Fran Detela, profesor Ferdinand Seidl, prof. dr. Fran Kos, skriptor Luka Pintar, prof. dr. Lovro Požar, ravnatelj Andrej Senekovič, kanonik Ivan Sušnik, ravnatelj Ivan Šubič, prof. dr. Aleš Ušeničnik, ravnatelj Fran Wiesthaler, prof. Ivan Macher in prof. dr. Dragotin Lončar, za računске pregledovalce pa gg. Ferdo Bradaška, Ivan Krulec in Ivan Pogačnik.

Končno je občni zbor po nasvetu odbornika Trstenjaka povodom njegove osemdesetletnice imenoval notarja Luko Svetca za častnega člana „Slovenske Matice“.

Narodne pesmi za šolsko mladino. Izbral in uredil Janko Zirovnik. I. zvezek. V Ljubljani 1907. Lastnik in založnik „Društvo za zgradbo učit. konvikta“. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani. — Za danes omenjamo le na kratko to priročno in lično knjižico, ki je bogate vsebine: nabranih je namreč v nji 30 dragocenih biserov narodne poezije. — Knjižica je natisnjena v 20.000 izvodih. Ker stane izvod samo 20 h, ni dvoma, da bo vsa zaloga razprodana v najkrajšem času. Če se to zgodi, odpade nekaj drobiža tudi našemu konviktu, a tovariš Janko Zirovnik izda potem še 2. zvezek. Šolska vodstva bi storila najbolje, da naroče te pesmi za učence in učenke svoje šole skupno, ker se prihrani na poštnini. Naročila prevzema in izvršuje „Učiteljska tiskarna“.

Nove muzikalije „Glasbene Matice“. Letos je že v drugič izdala „Glasbena Matica“ v Ljubljani nove muzikalije, in sicer XXXIV. zvezek zborovskih partitur, obsegajoč 14 moških in mešanih zborov, uredil Matej Hubad. Vsebinska, ki je na 44. straneh velike četvorke, obsega: št. 1. Stjepan St. Mokranjac: „Kozar“, mešan zbor, št. 2. dr. Gustav Ipavec: „Naše gore“, mešan zbor z baritonskim samospévom, št. 3. Emil Adamič: „Deklica in ptič“, mešan zbor, št. 4. Fran Serafin Vilhar: „Na Ozlju-gradu“, moški zbor s sopranskim in baritonskim samospévom, št. 5. Alojzij Sachs: „Idila“, moški zbor, št. 6. Karel Bendl: „Svojik svojim“, moški zbor s četverospévom, št. 7. Vladimir Stahuljak: „Zakaj mene nečeš?“, moški zbor, št. 8. dr. Anton Schwab: „Vinska“, moški zbor, št. 9. dr. Anton Schwab: „Usehli cvet“, moški zbor, št. 10. dr. Anton Schwab: „Izgubljeni cvet“, moški zbor, št. 11. dr. Gustav Ipavec: „Brodar“, moški zbor, št. 12. dr. Gustav Ipavec: „Planinec“, moški zbor, št. 13. Stanko Premrl: „Slovenska zgodovina“, moški zbor s četverospévom, št. 14. Ivan pl. Zajc: „Dijaška“, moški zbor. — Cena 6 K, za člane „Glasbene Matice“ 4 K.

Politiški pregled.

* **Vprašanje o predsedniku v novi poslanski zbornici.** Mladočeški list „Den“ poziva slovanske poslance vseh strank, naj se pri volitvi predsednika državnega zbora združijo vsaj v vprašanju predsedništva v slovanski blok, ki bi naj imel namen, z izvolitvijo slovanskega predsednika dejanski dokazati vsemu svetu, da je večina avstrijskega državnega zbora slovan-